

Průběh trestního řízení

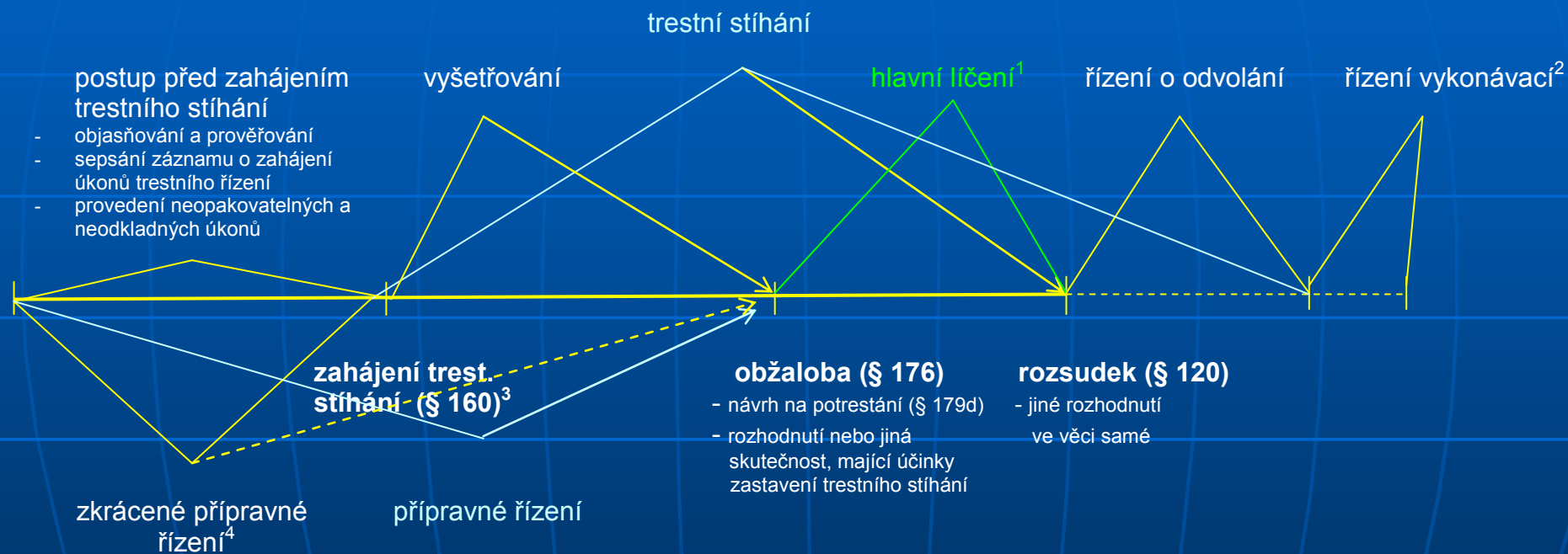
část třetí – Opravné řízení

doc. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D.

Stádia trestního řízení

- Trestní řád rozeznává následující stádia:
 - Přípravné řízení
 - Předběžné projednání obžaloby
 - Hlavní líčení
 - **Opravné řízení**
 - Vykonávací řízení

Schéma průběhu trestního řízení podle českého trestního řádu

¹ Ve věcech, v nichž se konalo zkrácené přípravné řízení rozhoduje samosoudce po projednání věci ve zjednodušeném řízení (§ 314b trestního řádu).

² V některých případech, v nichž jsou uplatněny mimořádné opravné prostředky, resp. kdy je rozhodováno Ústavním soudem o ústavní stížnosti (§ 265a, §266, § 277, resp. § 314h a násl. trestního řádu) může probíhat ještě řízení o těchto prostředcích.

³ Ve věcech, v nichž se konalo zkrácené přípravné řízení a kde podal státní zástupce návrh na potrestání podle § 179d trestního řádu se trestní stíhání zahajuje tím, že návrh státního zástupce na potrestání byl doručen soudu (§ 174b odst. 1 trestního řádu).

⁴ Zkrácené přípravné řízení neprobíhá formou vyšetřování a nejde ani o řízení před zahájením trestního stíhání. Jde o samostatný druh řízení s vlastními pravidly.

Přezkoumávání rozhodnutí v opravném řízení

- Podstata a účel opravného řízení
 - Vady skutkové (error in facto)
 - Vady právní (error in iure)
 - Vady procesního postupu (error in procedendo)

Zásady opravného řízení

Obecné principy:

- Zásada oficiality
- Zásada práva na obhajobu
- Zásada presumpce nevinny
- Zásada veřejnosti
- Zásada ústnosti a bezprostřednosti

Zvláštní principy:

- Revizní princip
- Apelační princip
- Kasační princip
- Devolutivní účinek
- Suspenzivní účinek
- Beneficium cohaesionis
- Zákaz reformationis in peius
- Zákaz dvojího ohrožení

Opravné prostředky

Řádné:

- **Stížnost** (§ 141 a násl.)
- **Odvolání** (§ 245 a násl.)
- **Odpor** (§ 314g a násl.)

Mimořádné:

- **Dovolání** (§ 265a a násl.)
- **Stížnost pro porušení zákona** (§ 266 a násl.)
- **Obnova řízení** (§ 277 a násl.)

Řádné opravné prostředky

- Směřují proti rozhodnutí, které dosud nenabylo právní moci a do rozhodnutí o opravném prostředku právní moci nabýt nemůže.
- Druhy řádných opravných prostředků:
 - Odvolání
 - Stížnost
 - Odpor proti trestnímu příkazu

1. Odvolání:

- Proti všem rozsudkům soudu prvního stupně, pokud nenabýly právní moci.
- Široký okruh oprávněných osob:
 - Obžalovaný
 - Obhájce
 - Zákonný zástupce (opatrovník)
 - Osoby se samostatným odvolacím právem
 - Poškozený
 - Zúčastněná osoba (její zákonný zástupce nebo zmocněnec)
- Posuzuje se podle obsahu.

- Musí být odůvodněno:
 - lhůta k odůvodnění
 - skutečnosti a důkazy, o které se opírá
 - nesprávnost výroku (skutkové vady, právní vady)
 - chybějící výrok
 - porušení ustanovení o řízení

- Podání odvolání a jeho účinky:
 - u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje, ve lhůtě 8 dnů od doručení
 - forma podání
 - obsah
 - devolutivní účinek
 - suspenzivní účinek

- Vzdání se a zpětvzetí odvolání:
 - mohou učinit všechny osoby oprávněné podat odvolání
 - výslovné prohlášení
 - omezení zpětvzetí na okamžik než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě
 - rozhodnutí soudu (vzetí na vědomí)

Řízení u soudu po podání odvolání

- Řízení u soudu prvního stupně:
 - odstranění nedostatků obsahu odvolání
 - doručení stejnopisu odvolání stranám
 - předložení spisů odvolacímu soudu
 - není přípustná autoremedura
- Řízení u odvolacího soudu:
 - příslušnost odvolacího soudu
 - typy jednání (veřejné a neveřejné zasedání)
 - přítomnost osob
 - přednesení odvolání
 - provádění důkazů
 - rozhodnutí (odmítnutí, zamítnutí, přerušování trestního stíhání, zrušení rozsudku)

- Rozsah přezkumné činnosti odvolacího soudu:
 - vázanost odvolacího soudu odvoláním a vytýkanými vadami
 - přezkum pouze oddělitelných výroků a jen z hlediska vytýkaných vad
 - výjimky
 - zásada beneficium cohaesionis
 - zásada zákazu reformationis in peius

- Řízení u soudu prvního stupně po vrácení věci:
 - závislost na druhu a způsobu rozhodnutí odvolacího soudu
 - potřebný rozsah nového projednání a rozhodnutí
 - povinnost provést všechny úkony a doplnění nařízené odvolacím soudem
 - vázanost právním názorem odvolacího soudu
 - zákaz reformationis in peius

2. Stížnost

- Stížnost je řádný opravných prostředek, jímž lze napadnout usnesení v trestním řízení.
- Lze ji podat proti usnesení kteréhokoli orgánu činného v trestním řízení:
 - u policejního orgánu proti každému usnesení
 - u státního zástupce a soudu, kde to zákon výslovně připouští a kde rozhodovali v prvním stupni
- Forma stížnosti je zjednodušená oproti odvolání.
- Suspenzivní účinek tam, kde to zákon výslovně stanoví.
- Devolutivní účinek.

- Oprávněné osoby:
 - osoba, které se usnesení přímo dotýká
 - osoba, která dala podnět k usnesení (ne každá)
 - státní zástupce
 - osoby, které mohou podat ve prospěch obviněného odvolání (usnesení o vazbě a o ochranném léčení)
 - orgán sociálně právní ochrany dětí (mladiství)
 - příbuzní mladistvého

- Zpětvzetí stížnosti

Řízení o stížnosti:

- Podání u orgánu, proti jehož usnesení směřuje, do 3 dnů od oznámení.
- Lze jí napadnout:
 - nesprávnost některého výroku
 - porušení ustanovení o řízení, které usnesení předcházelo
- Autoremedura:
 - stížnost je přípustná
 - byla podána oprávněnou osobou
 - byla podána v zákonné lhůtě
 - stížnosti lze vyhovět v plném rozsahu
 - autoremedurou nedojde k dotčení práv jiné strany trestního řízení

Rozhodnutí o stížnosti:

- Nadřízený orgán rozhodne tak, že:
 - stížnost zamítne (formální či věcné důvody)
 - doplní napadené usnesení
 - zruší napadené usnesení bez dalšího
 - zruší napadené usnesení a sám rozhodne
 - zruší napadené usnesení a uloží orgánu, proti jehož rozhodnutí stížnost směřuje, aby znovu jednal a rozhodl
- Orgán, jemuž je věc vrácena, je vázán právním názorem stížnostního orgánu a musí provést všechny nařízené úkony.
- Zákaz reformationis in peius.

3. Odpor proti trestnímu příkazu

- Řádný opravný prostředek proti trestnímu příkazu vydanému soudem ve smyslu § 314e.
- Podmínky vydání trestního příkazu:
 - skutkový stav je spolehlivě prokázán, a to i ve zjednodušeném řízení, konaném po zkráceném přípravném řízení
 - lze uložit:
 - trest odnětí svobody do 1 roku s podmíněným odkladem jeho výkonu
 - trest obecně prospěšných prací
 - trest zákazu činnosti do 5 let
 - peněžitý trest
 - trest propadnutí věci
 - vyhoštění do 5 let
 - zákaz pobytu do 5 let

- Oprávněné osoby:
 - ty, které jsou oprávněny podat odvolání ve prospěch obviněného
 - státní zástupce

- Odpor se podává u soudu, který trestní příkaz vydal, ve lhůtě do 8 dnů od jeho doručení.

- Důsledky podání odporu:
 - trestní příkaz se ruší ze zákona
 - samosoudce nařídí hlavní líčení
 - neplatí zákaz reformationis in peius